

دیدگاه

تهیه و تنظیم: سیدضیاءالدین امامی رؤف

تغییر بازیگران صنایع نساجی دنیا

اشاره:

مهندس نصیرزاده، مدیران بخش خصوصی را انسان‌هایی می‌داند که با تمام مشکلات دست و پنجه نرم می‌کنند و به تولید ادامه می‌دهند، اگرچه نتوانستند در رقابت با صنعت نساجی و پوشاک ترکیه به دلیل شرایط نابرابر و محدودیت‌های فراوان، چندان موفق عمل کنند. اما مرتب به بازسازی خطوط تولید می‌پردازند. شاید در برهه‌ای از زمان، حجم تولید را کم کرده‌اند اما با تمام وجود، مانع از توقف و تعطیلی کامل واحد تولیدی و بیکاری نیروهای شاغل شده‌اند.»

وی که تجربه سال‌های طولانی همکاری با سازندگان معتبر ماشین‌آلات نساجی ایتالیا دارد؛ در این زمینه می‌گوید: «تکنسین‌ها و مدیران فنی شرکت‌های ایتالیایی طی اقامت در ایران احساس بسیار خوبی دارند و طی بازدید از کارخانه‌های مختلف، مورد توجه و احترام قرار می‌گیرند که برایشان بسیار ارزشمند به یاد ماندنی است؛ پس نمی‌خواهند این بازار را به سادگی از دست بدهند و به دنبال یافتن راه‌های موثر برای همکاری و تعامل بیشتر با ایران هستند.»

به گفته وی «زمانی صنعت نساجی در کشورهایی مانند آلمان، فرانسه و ... بسیار مطرح بود اما امروزه تولید انبوه منسوجات در اروپا به هیچ‌عنوان وجود ندارد و بر خلق تکنولوژی‌های پیشرفته تکیه می‌کنند. ایتالیا و اسپانیا نیز بر تولید محصولات بسیار باکیفیت و دارای ارزش افزوده بالا متمرکز شده‌اند. در چین هم با توجه به افزایش هزینه‌های تولید، اغلب سرمایه‌گذاران چینی سراغ کامپوز و سری لانکا رفته‌اند؛ البته صنعت نساجی هیچ‌گاه از بین نخواهد رفت بلکه بازیگران آن تغییر می‌کنند.»

«بیوگرافی و آغاز فعالیت در صنایع نساجی متولد سال ۱۳۴۱ و فارغ‌التحصیل رشته مهندسی نساجی از دانشگاه صنعتی امیرکبیر هستم. از سال ۱۳۷۰ فعالیت خود را در صنایع نساجی آغاز کردم و تا امروز به‌عنوان مشاور و تأمین‌کننده ماشین‌آلات نساجی (به خصوص دستگاه‌های ایتالیایی) به کار ادامه می‌دهم. به اقتضای فعالیت‌هایم در جریان مسائل فنی، تکنیکی، بازار تولید و ... کارخانه‌های نساجی کشور قرار دارم و با توجه به علاقه فراوان جهت انتقال تکنولوژی‌های مدرن ایتالیایی و ارتقای کیفیت پارچه‌های تولید داخل، سعی کردم دانش و اطلاعات خود را در زمینه رنگرزی و تکمیل افزایش دهم. تکنیک‌های بافت، طراحی و تکمیل در ایتالیا همچنان حرف اول دنیا را می‌زند. به اعتقاد من یکی از سه قطب مد و فشن دنیا، بدون تردید ایتالیا است. در سال‌ها گذشته، اتحادیه اروپا تکنسین‌های بازنشسته ایتالیایی را به ترکیه اعزام نمود و ترکیه توانست از تجربیات آنان در ارتقای کیفی محصولات نساجی و پوشاک بهره کامل ببرد. ضمن این‌که ترکیه ارتباطات مستمری با اروپا دارد و برای حفظ بازارهای صادرات همواره به دنبال ارتقای کیفیت و تنوع محصولات خود هستند لذا صنعت نساجی و پوشاک ترکیه جایگاه ارزشمندی در بازارهای بین‌المللی پیدا کرد.»

«وضعیت صنعت نساجی کشور را چگونه ارزیابی می‌کنید؟
در ایران قیمت انرژی به مراتب ارزان‌تر از سایر کشورها از جمله ترکیه است؛ ضمن این‌که استعدادهای فوق‌العاده‌ای در بخش نیروی انسانی داریم اما متأسفانه بر بازار داخلی (که به دنبال کالاهای ارزان‌قیمت است)، متمرکز شده‌ایم لذا هیچ‌گاه نتوانستیم در زمینه صادرات محصولات نساجی به جایگاه قابل توجهی دست پیدا کنیم. از سوی دیگر متأسفانه در دانشکده‌های مهندسی نساجی کشور، هیچ واحد درسی مستقلی برای آموزش دانشجویان با ماشین‌آلات رنگرزی و تکمیل نساجی در نظر گرفته نشده است به همین دلیل فارغ‌التحصیلان هیچ اطلاعاتی در مورد این بخش مهم و اثرگذار صنعت نساجی ندارند که در این زمینه آمادگی خود را برای انتقال دانش فنی و تجربیات خود به دانشجویان اعلام می‌کنم زیرا بیشترین ارزش افزوده در رنگرزی، چاپ و تکمیل قرار دارد، در واقع انجام عملیات تکمیل به روی یک قطعه پارچه ساده آن را به محصولی ارزشمند و چشم‌نواز تبدیل می‌کند.
نساجی، رشته‌ای است که در آن الکترونیک، مکانیک، شیمی و هنر مورد استفاده قرار می‌گیرد و مجموعه‌ای از علوم مختلف را در برمی‌گیرد؛ لذا رشته نساجی بسیار

بسیار با اهمیت است و بیشترین ضریب اشتغال‌زایی در این صنعت محقق می‌شود.

اگر از همان ابتدا، جلوی واردات بی‌رویه و قاچاق گرفته می‌شد، صنعت نساجی مجال رقابت پیدا می‌کرد و می‌توانست به جای ترکیه به قطب صنعت نساجی و پوشاک منطقه تبدیل شود اما متأسفانه این اتفاق نیفتاد و امروز حتی با تکنیک‌های صادراتی آشنا نیستیم؛ در حالی که پیش از انقلاب پارچه‌های تولید ایران به اروپا صادر می‌شد.

صنعت نساجی با صادرات موفق، به رشد و شکوفایی می‌رسد و اکتفا به بازار داخلی جوابگو نیست باید به بازارهای بین‌المللی توجه ویژه داشته باشیم تا تداوم فعالیت کارخانه‌های نساجی و ارائه محصولات جدید و متنوع امکان‌پذیر شود. به اعتقاد من در بخش «تربیت تکنسین‌های ماهر» بسیار ضعیف عمل کرده‌ایم، کسانی که به فنون و جزئیات نساجی تسلط کامل داشته باشند تا با بهره‌گیری از ماشین‌آلات مدرن، محصولات جدید، متنوع و باکیفیت روانه بازار مصرف نمایند، در صنعت پوشاک نیز برای تربیت طراحان حرفه‌ای و خلاق اهمیت چندانی قائل نشده‌ایم. البته در زمینه تربیت مهندس و تکنسین شرایط کشور نسبت به ۱۰-۱۵ سال پیش، بهتر شده است ولی همچنان با خلأ مهارت‌های فنی تکنسین‌های جوان مواجهیم. در ایران مهندس تربیت می‌کنیم اما مهندسی که فقط مسلط بر مباحث تئوریک است اما در دانشگاه‌های کانادا، دانشجویان یک ترم درس می‌خوانند و یک ترم در کارخانه‌ها مشغول کار می‌شوند.

بنابراین در صادرات از نظر فنی و تولید پارچه‌های باکیفیت، متنوع و قیمت مناسب در سطح جهانی ضعیف هستیم. در مباحث بازرگانی هم به دلیل تحریم‌ها، مراد و تعاملی با سایر کشورها نداریم و آن قدر که واردکننده داریم، صادرکننده نداریم! در این راستا دولت می‌تواند مسیر صادرات را برای فعالان تولیدی و صادراتی حداقل در کشورهای همسایه و منطقه هموار نماید؛ اگرچه تولیدکنندگان ایرانی در شرایط برابر با تولیدکننده چین و ترکیه قرار ندارند. دولت ترکیه تمام امکانات و تسهیلات مورد نیاز تولید را در اختیار تولیدکننده خود قرار می‌دهد در چین نیز همین شرایط کم و بیش حکمفرماست یعنی مسیر بازارهای صادراتی هموار است، ماشین‌آلات مدرن

با وام‌های کم‌بهره به تولیدکننده تعلق می‌گیرد و با مسائل ناشی از تحریم‌های بین‌المللی مواجه نیستند اما تولیدکننده ایرانی به محض برنامه‌ریزی برای تولید و صادرات، تحریم‌ها اوج می‌گیرند و مجبور است در شرایط بحرانی، قید صادرات را بزند و کارخانه خود را با چنگ و دندان حفظ کند! پس نمی‌توان تولیدکننده ایرانی را با سایر تولیدکنندگان دنیا مورد مقایسه قرار داد. در شرایط با ثبات اقتصادی و بدون سایه تحریم‌ها، می‌توان به تولید و صادرات پردازیم؛ حتی امکان تولید به سفارش برندهای مطرح و معتبر جهانی نیز وجود دارد کما این که مدتی پیش، دولت از حضور قانونی برندهای خارجی پوشاک در کشور و تولید بخشی از محصولات در ایران، استقبال نمود اما در آن مقطع زمانی، تولیدکنندگان هنوز شرایط لازم برای همکاری با برندهای خارجی را نداشتند و یا قیمت‌های بسیار بالا برای همکاری اعلام کردند. پس می‌توان گفت منهای برخی از شرکت‌های صادرات محور، هنوز تفکر صادراتی نداریم زیرا شرایط مناسب صادرات برایمان به وجود نیامده است.

طی سال‌های اخیر که با تبعات ناشی از تحریم روبرو بوده‌ایم، چین و ترکیه نیز با آمریکا مشکلات بسیاری پیدا کردند و فرصت بسیار مغتنمی برای صادرکنندگان ایرانی به وجود آمد اما به دلیل تحریم موفق به بهره‌برداری از آن نشدیم. همچنین اگر در شرایط با ثبات‌تری قرار داشتیم با توجه به افزایش نرخ ارز، تقویت صادرات دور از دسترس نبود زیرا واردات، توجیه اقتصادی خود را تا حدود بسیار زیادی از دست داده است.

در شرایط فعلی، صادرات بسیار سخت است؛ لازمه صادرات موفق مواردی همچون دسترسی به ارتباطات بانکی، آشنایی با تکنیک‌های صادراتی و اطلاعات بازرگانی می‌باشد. از سوی دیگر کیفیت محصولات صادراتی باید در سطح قابل قبول جهانی قرار داشته باشد متأسفانه در این زمینه هنوز قدرتمند نیستیم.

«با توجه به فعالیت تخصصی در زمینه ماشین‌آلات رنگرزی و تکمیل، بفرمایید که وضعیت بهره‌گیری کارخانه‌های نساجی از ماشین‌آلات مدرن و تکنولوژی به‌روز این بخش چگونه است؟»

چند سال پیش با ورود برندهای خارجی، بازار داخلی جان تازه‌ای گرفت و صنعتگران برای موفقیت در عرصه رقابت سالم، ارتقای کیفیت محصولات خود را در اولویت نخست قرار دادند، بسیاری از تولیدکنندگان برای تهیه ماشین‌آلات مدرن از ما مشاوره و راهنمایی خواستند و به دنبال تولید پارچه‌های مدرن دنیا رفتند اما متأسفانه تشدید تحریم‌ها، روند صعودی این قبیل حرکات نوگرایانه را دچار اختلال کرد.

به تازگی ماشین‌آلات مدرن و به‌روز رنگرزی و تکمیل وارد صنعت نساجی کشور شده است و علی‌رغم تمام مشکلات و محدودیت‌ها، اشتیاق برای سرمایه‌گذاری همچنان وجود دارد و صنعتگران با توجه به کاهش واردات، بیشتر به دنبال نوسازی خطوط تولید و کسب سهم بیشتر از بازار داخلی هستند. توجه داشته باشید که در ماشین‌آلات پیشرفته علاوه بر تولید محصول باکیفیت، ملاحظات زیست محیطی هم در نظر گرفته می‌شود و باید ماشین‌آلاتی تهیه کرد که آب و برق کمتری مصرف کند. در دنیا سیستم‌ها و تجهیزاتی ارائه می‌شود که قابلیت بازیافت پساب‌ها را دارند، استفاده از رنگرزی پلاسما نیز اخیراً مطرح شده است و علاقه بسیاری به انتقال این مبحث نوین در صنعت نساجی کشور دارم.

بسیاری از تولیدکنندگان، اقدام به نصب و راه‌اندازی ماشین‌آلات مدرن می‌نمایند اما چون کیفیت محصولات ما چندان جنبه صادراتی ندارد و بر بازار داخلی متکی است، لذا صنعتگران تحت تأثیر بازار داخلی، قیمت را بر کیفیت محصول ارجح می‌دانند و به دنبال خلق طرح‌های به‌روز و متنوع نیستند در حالی که معتقد تمام کارخانه‌ها باید مهندس پروژه داشته باشند زیرا مهندس پروژه، نیاز بازار و مدل‌های روز دنیا را به خط تولید انتقال می‌دهد. این فرد هم به ساختار و عملکرد ماشین‌آلات تسلط کامل دارد و هم با عملیات تولید پارچه باکیفیت آشناست، متأسفانه بیشتر کارخانه‌های نساجی کشور از وجود چنین عنصر مفید و موثری بی‌بهره هستند البته در صنعت فرش ماشینی این موضوع مصداق ندارد زیرا تنوع محصولات بسیار بالا و چشمگیر است، آخرین تکنولوژی و ماشین‌آلات نصب شده‌اند، بازار داخلی نسبتاً بهتری دارد و مخاطب پیگیر طرح‌های متنوع است اما متأسفانه هنوز در زمینه طراحی و تولید پارچه

افزوده بالا متمرکز شده‌اند. در چین هم با توجه به افزایش هزینه‌های تولید، اغلب سرمایه‌گذاران چینی سراغ کامبوج و سری‌لانکا رفته‌اند؛ البته صنعت نساجی هیچ‌گاه از بین نخواهد رفت بلکه بازیگران آن تغییر می‌کنند. در کشور ما نیز صنعت نساجی و پوشاک با توجه به منابع ارزان قیمت انرژی، ارزش افزوده بالا و اشتغال‌زایی قابل توجه، دارای توجیه اقتصادی است.

۴ بهترین دوران اوج و شکوفایی صنعت نساجی را چه زمانی می‌دانید؟

صنایع نساجی همیشه فراز و نشیب‌های متعددی را پشت سر گذاشته است. نوسانات قیمت حامل‌های انرژی، تحریم‌ها، رکود بازار جهانی بسیار اثرگذار هستند. پس از انعقاد برجام، روند تعاملات بین‌المللی ایران بهبود پیدا کرد و مباحثی مانند سرمایه‌گذاری خارجی، صادرات و ... در آستانه تحقق مجدد قرار گرفت اما متأسفانه با تشدید تحریم‌ها، این حرکات متوقف باقی ماند.

۴ نکته پایانی

بیش از ۸۰ درصد صنعت نساجی در اختیار بخش خصوصی است که همیشه راهی برای ادامه فعالیت و تولید پیدا می‌کند و برخلاف تصور رایج به هیچ‌عنوان ورشکسته و تعطیل نیست بلکه علی‌رغم تمام مسائل و مشکلات تحریم، قوانین و مقررات ضد تولید و ... فعال است و بخش عمده‌ای از اشتغال‌زایی کشور را بر دوش می‌کشد. حتی بعضی از صنعتگران به تولید ماشین‌آلات نساجی روی آورده‌اند که باید به فال نیک گرفت منتها اگر شرایط با ثبات‌تری شکل گیرد، روند رشد و توسعه صنعت نساجی چندبرابر بیشتر خواهد شد. به آینده صنعت نساجی ایران بسیار خوش‌بین و امیدوار هستیم. قدمت صنعت نساجی به صدها سال پیش بازمی‌گردد و هیچ‌وقت از بین نخواهد رفت شاید در مقطعی از زمان دچار مشکلاتی شود اما به‌عنوان برطرف‌کننده یکی از نیازهای اساسی بشر، به قوت خویش باقی مانده است. ضمن این‌که دارای جنبه‌های هنری نیز هست از پوشاک تا کالای خواب، کف‌پوش، منسوجات فنی، پزشکی و ... را در برمی‌گیرد.

قابل بهره‌برداری هستند که اگر با حساسیت و شناخت دقیق خریداری شوند، هیچ‌گونه مشکلی در روند تولید به وجود نمی‌آورند. البته در خرید ماشین‌آلات نو نیز باید نهایت دقت صورت گیرد زیرا بعضی از دستگاه‌های نو ساخت کشورهای نه‌چندان مطرح صنعتی هستند و ظاهر ماشین‌ها شباهت بسیاری با دستگاه‌های اروپایی دارد اما عملکرد و مکانیزم آنها کاملاً ضعیف‌تر می‌باشد و کپی تکنولوژی‌های ۱۰-۱۵ سال پیش است.

معتقدم خرید ماشین‌آلات نو و دست دوم به دلیل تحریم، بسیار سخت است و شرکت‌های خارجی به دلیل فشار سیستم‌های بانکی، حاضر به تعامل به ایران نیستند. بعضی از شرکت‌ها اگرچه با حجم اندک اما همچنان به ایران، دستگاه می‌فروشند اما همان‌طور که اشاره کردم شرایط واردات بسیار سخت است. خوشبختانه تاکنون در روند فعالیت‌های خود اجازه نداده‌ام حتی یک شرکت، معطل قطعه بماند و راه‌هایی برای تأمین قطعات مورد نیاز به مشتریان پیدا کرده‌ام. اگرچه طرف‌های ایتالیایی نیز تاکنون کمال همکاری را با ما داشته‌اند. تکنسین‌ها به موقع به ایران می‌آیند و دستگاه‌ها را نصب و راه‌اندازی می‌کنند و هیچ مشکلی در مراد به شرکت‌های ایتالیایی نداریم. اصولاً ایتالیایی‌ها کمتر درگیر مسائل سیاسی و تحریم ایران هستند و نیازمند مشتریان متعهد، وفادار و خوش سابقه‌ای مانند ایرانیان هستند. تکنسین‌ها و مدیران فنی شرکت‌های ایتالیایی طی اقامت در ایران احساس بسیار خوبی دارند و طی بازدید از کارخانه‌های مختلف، مورد توجه و احترام قرار می‌گیرند که برایشان بسیار ارزشمند به یاد ماندنی است؛ پس نمی‌خواهند این بازار را به سادگی از دست بدهند و به دنبال یافتن راه‌های موثر برای همکاری و تعامل بیشتر با ایران هستند.

۴ مزیت‌های صنایع نساجی در سطح جهانی چه مواردی هستند؟

زمانی صنعت نساجی در کشورهایی مانند آلمان، فرانسه و ... بسیار مطرح بود اما امروزه تولید انبوه منسوجات در اروپا به هیچ‌عنوان وجود ندارد و بر خلق تکنولوژی‌های پیشرفته تکیه می‌کنند. ایتالیا و اسپانیا نیز بر تولید محصولات بسیار باکیفیت و دارای ارزش

به چنین قابلیت‌هایی دست نیافته‌ایم. اگرچه حدود ۳۰-۴۰ درصد شرکت‌های نساجی (که از نظر مالی، توانمندتر هستند) به نوآوری، ابتکار و لزوم بهره‌گیری از ماشین‌آلات مدرن پی برده‌اند و در عمل شاهد کاهش مصرف انرژی و افزایش کیفیت نهایی محصول هستند. به این ترتیب انگیزه آنان برای نوسازی و بازسازی حتی در سخت‌ترین شرایط تحریم و گران بودن نرخ ارز ولو با خرید یک دستگاه از بین نمی‌رود. به راستی که مدیران بخش خصوصی تلاش‌های بسیاری به عمل می‌آورند، با تمام مشکلات دست و پنجه نرم می‌کنند و به تولید ادامه می‌دهند، اگرچه نتوانستند در رقابت با صنعت نساجی و پوشاک ترکیه به دلیل شرایط نابرابر و محدودیت‌های فراوان، چندان موفق عمل کنند اما مرتب به بازسازی خطوط تولید می‌پردازند. شاید در برهه‌ای از زمان، حجم تولید را کم کرده‌اند اما با تمام وجود، مانع از توقف و تعطیلی کامل واحد تولیدی و بیکاری نیروهای شاغل شده‌اند.

۴ تفکر خرید ماشین‌آلات دست دوم را به دلیل شرایط نامساعد اقتصادی و افزایش نرخ ارز تا چه میزان منطقی می‌دانید؟

به نظر من باید راه برای ورود ماشین‌آلات نو و دسته دوم هموار شود. در تمام دنیا به تولیدکنندگان امکانات و تسهیلات بانکی برای تهیه ماشین‌آلات (در قالب اقساط بلندمدت) اختصاص پیدا می‌کند اما در حال حاضر این امکان برای تولیدکننده ایرانی وجود ندارد و مجبور به خرید ماشین‌آلات به صورت نقدی (بر مبنای ارز آزاد) و تحمل صدها مشکل و مانع در مسیر واردات هستند؛ با این اوصاف نمی‌توان راه ورود ماشین‌آلات دست دوم را مسدود کرد منتها باید به مسائل فنی توجه کرد و مشاوران، راهنمایی صحیح و منطقی برای خرید ماشین‌آلات مناسب به تولیدکننده ارائه دهند. ضمن این‌که بخش خصوصی بدون مطالعه، اقدام به خرید هر نوع ماشین دست دومی نمی‌کند و نسل جوان که به اینترنت، دانش روز و زبان انگلیسی مسلط است، از فروشنده ماشین‌آلات در مورد میزان مصرف انرژی، بازدهی، عملکرد و ... پرس‌وجو می‌کنند و به راحتی زیر بار خرید ماشین‌آلات بسیار قدیمی و از رده خارج نمی‌روند.

نکته بعد این‌که بعضی از ماشین‌آلات دست دوم هنوز